

Bernal, 24 d'abril de 1984

Estimat amic,

Ja era hora, oi? El que passa és que, en tornar de les vacances, costa una mica de reprendre el ritme habitual i posar-te al dia amb la feina que ha quedat dormint.

Ara sí que m'adono que ens fem vells, tu! Justament durant les vacances, un dels temes que vam estar comentant amb la Isabel va ser, també, el de la jubilació. Si fa no fa, el regim d'aquí es veu que és semblant al que tu em dius, o sigui, que un es pot jubilar als seixanta anys amb una rebaixa de la pensió; altrament, cal esperar els seixanta-cinc. I a mi, al juliol, ja només me'n faltaran cinc per seixanta, i no cal dir que penso iniciar els tràmits tan bon punt hagi complert els seixanta, si és que hi arribo. Jo encara em llevo més negra nit que tu, car ho faig a les sis; haig de viatjar en uns trens que semblen aquells del Far-West, durant una mitja hora, sempre i quan funcionin més o menys bé, la qual cosa és l'excepció de la norma. Després haig d'estar-me a l'editorial fins a les sis de la tarda (l'hora d'entrada és a les vuit del matí, amb una hora de lleure al migdia per fer un mos), i quan arribo de retorn a casa, a les set del vespre, tradueixo fins a les nou. Dissabtes i diumenges me'ls passo traduïnt, de manera que ja en tinc tot allo ple, d'aquest estil de vida, car tot plegat (i encara amb l'ajuda del sou de la Isabel) només ens permet de subsistir, amb prou feines. És clar que hem de donar un cop de ma a la Gloria, la qual tot just a fi del mes passat es va llicenciar en filosofia i, per tant, ha de començar a buscar feina, car amb el que guanya el seu marit no en tenen prou per viure. En Xavier tot just ha estat llicenciat de la mili i ara ha entrat a la Universitat i començat a treballar. I és clar, des dels catorze anys que penco com un bastaix i, talment com tu, també començo a estar-ne una mica cansat.

Sí, ara les autoritats eclesiàstiques s'esquincen les sotanes per la pornografia o per una possible llei del divorci... Caldria veure, en efecte, quina participació va tenir l'església en la repressió... Estic segur que molts dels jerarques no deuen tenir pas les mans massa netes. Quan la bofia estomacava les mares de Pca. de Maig, ells tancaven les portes de la catedral perquè no poguessin buscar-hi refugi!

Estic completament d'acord amb tu respecte a la nostra correspondència. Simplement em semblava que valia la pena que ho parlessis amb en Garcia Grau per tal que veiés que no era cap excusa meva.

Mira, respecte als meus articles, no t'hi posis pedres al fetge ni et pensis que m'han molestat les teves paraüles. L'avantatge que jo tinc és que no estic

embanderat amb cap partit i, per tant, puc dir allo que em rota i puc atacar --és un dir-- la Generalitat, el senyor Obiols o qui em passi pel barret. D'altra banda, em guardo i daré bé prou de fer "nacionalisme" barat, xovinista o com vulguis dir-ho. Suposo que t'hauras adonat que no em vanto de ser catala ni res de tot això. L'única cosa que m'interessa és de defensar això que som i la llengua que ens aguanta, sense menysprear ningú ni imposar res a ningú, pero sense tolerar tampoc que ningú ens vingui a tocar el cul. Quant al "tractament energic", em referia a aplicar-nos-el, primer de tot, nosaltres, els catalans, i ho deia en un sentit terapeuti, potser psicoanaliti, d'acord a la metafora amb que vaig bastir l'article, i no pas a clavar garrotades a tort i a dret, com sembla que ho has interpretat tu. Si de l'article es despres que és això el que jo propugno, me la tallo ara mateix i no escric cap més ratlla en tota la meva vida. És molt possible que aquests articles, i els altres de semblants que puguim escriure d'altres sonats com jo, no siguin eficaços, perque ja tothom esta una mica de tornada de la ingenuïtat de creure en aqueixos valors, que són la nostra mateixa essencia (ni millor ni pitjor que la de ningú, pero la nostra). I dic que és possible perque no veig que cap d'ells assoleixi de crear polemica, ni que ningú se'n faci resso, llevat de les publicacions de fora. I no hi ha dubte que aquest és un silenci culpable. Tothom esta massa encegat portant a cap la lluita partidaria, amb el cor eixerret, i oblidant que allo que corre perill de mort és la llengua, el tret diferencial per excel.lencia, i que, quan aquesta hagi esdevingut un ens momificat, una raresa que només despertara la curiositat dels arqueolegs de la filologia i de la lingüística, hom s'adonara que les altres lluites han estat esterils... Pero, aleshores, ja sera massa tard per fer examens de consciencia i penedir-se'n. I bé, potser no trigara gaire a arribar el moment en que em cansaré de predicar en el desert, en que ni jo mateix no voldré escoltar-me... Ja ho veurem. Ara: no et sentis malament i parla-me'n, dels meus articles, sempre que vulguis. És molt possible, també, que la raó la tinguis tota tu, pero pensa que, vist des de la distancia, el nostre poble apareix sota una llum molt distinta de com la veieu vosaltres des de dins.

En fi, qui sap si de tot això no en podrem parlar tete-a-tete en una data no massa llunyana. En efecte, resulta que m'han invitat oficiosament a prendre part en un congrés de teatre que se celebrara al maig de l'any vinent a Barcelona. Si arriba la invitació oficial i preparo la ponencia del cas, em penso que ens tornarem a veure i a abraçar-nos. Que me'n dius? No sé, pero, quants dies podré estar-m'hi, per bé que suposo que l'hostada sera més curta que les d'altres vegades, i tampoc no estic segur si vindria sol o amb la Isabel. Per bé que no es pot dir blat, fins que no sigui al sac i ben lligat, vés pensant quina una en podrem fer plegats. I aquesta fóra l'oportunitat de posar remei al teu oblit de signar-me la "negra".

Tu, com em fas grobar els llibres dels ofelis! Encara no he rebut la segona tanda. Per via marítima, els llibres poden trigar de dos a tres mesos a arribar. Per cert, vaig veure que en Jaume Cabré havia guanyat el Sant Jordi del 83. Felicita'l de part meva, quan el vegis. També he vist que ha sortit la traducció del Moby Dick de la Maria Antonia, i ja li he demanat a en Vallverdú que me l'enviï, car estic segur que n'haurà fet una excel.lent versió, d'acord amb el que vam parlar el febrer de l'any passat, que hi estava treballant.

I ja que parlem de traduccions, vet-aquí que després de córrer tant per enllestir la Fira, tot just ara sembla que li fan el manec, car en Vallverdú em va escriure l'altre dia per demanar-me que li fes un proleg breu, perquè se n'havia descuidat d'encarregar-lo. Quant a La taronja..., m'han dit els de Proa que sortira al juny. En aquests moments, ja li tinc el peu al coll a Washington Square, i ara els de can Proa m'han proposat de traduir Passage to Indiade Forster, autor del qual no n'he llegit mai res. Per fi, Proa s'esta mirant una traducció que havia fet fa molts anys éper a "Llibres de Sinera" (i que després se'n va anar tot en orris) per veure si decideixen de publicar-la: és tracta de Washington D.C. de Gore Vidal.

Vet-aquí que, arran d'una nota d'en Pius Pujades a l'Avui, en la qual parlava de mi, he anat rebent diverses cartes i també llibres de gent que no conec; entre les coses que he rebut, hi figuren una novel.la i un llibre de poemes de la Rosa Fabregat, que segons he pogut veure a la novel.la és amiga teva i coneix molts altres lletraferits del país. Per aquesta raó i pel fet que viu a Tarragona, vaig intuir que podia coneixer també el ceramista Martí Royo, amic de Xavier Romeu. Li vaig escriure, a la Rosa, i, efectivament, el coneix i en tenia l'adreça, de manera que ara espero resposta d'en Martí amb el qual tenia ganes de connectar-m'hi i no sabia com.

Aixo de rebre aquestes mostres d'afecte de gent desconeguda és una cosa gratificadora i que et compensa de les altres amargueses que, de vegades, t'endinya la vida. Hi ha un altre senyor, que es diu Joan Deu, de Llença, on hi té una botiga a la Plaça Major, amb el qual, carta va i carta ve, estem lligant una mena d'amistat epistolar. Són boniques, aquestes coses, oi?

Quant al que em dius de la Patrícia --de la qual, per cert, no n'he sabut res més d'enca que vaig tornar cap aquí--, ho trobo admirable. És evident que la noia té un gran sentit de l'humor. És clar que, comptat i debatut, potser, en un cas així, és l'actitud més assenyada que un pot adoptar, no trobes?

Com que he trigat molt a contestar-te, no vull entretenir més aquesta lletra. No et vengis i escriu aviat. Envia'm més Ofelis, si en tens. Records a tota la colla. Un petó a la Rosa i una abraçadota del teu amic torracollons